

מסורת הש"ס
א. כריתות ח.ב. טו.ב.
יח.ב.

גרסות

שחלוקין בחטאות חלוקין
באשמות ברוב כתי"י:
שחלוקין בחטאות חלוקין
באשמות.

חמש אשמות תלויין על חמישה מקרים של ספק חטאת, כי מייתי חד מי מפטר [כאשר הוא מביא אחד האם הוא נפטר] מלהביא את האחרים? והתניא [והרי שנויה ברייתא], זה הכלל: כל שחלוקין בחטאות, שצריך להביא חטאת על כל אכילה ואכילה כשנודע לו שחטא — חלוקין באשמות תלויים, כאשר יש ספק אם חטא! אלא, דכולי עלמא [לדעת הכ"ל] לטבילות מדמי להון [מדמים אותם] את חטאות היולדת או הזבה, ומעיקר הדין די שתאמר: על אחת מהן אני מביאה. ובחוששין לפשיעה קמיפלגי [חלוקים הם], רבי יוחנן בן נורי שלדעתו צריכה לומר: על האחרונה אני מביאה, סבר [סבור]: חיישינן [חוששים אנו] לפשיעה, שאם תאמר: על אחת מהן אני מביאה, ותיפטר, כשתלד בשנה הבאה תהא סבורה שאין צורך להביא קרבן על כל לידה, ותפשע ולא תביא. אבל כשמחייבים אותה לומר שהיא מביאה על האחרונה הרי זה מלמד שכולן הוצרכו לכפרה. ורבי עקיבא שלדעתו די שתאמר: על אחת מהן אני מביאה, סבר [סבור]: לא חיישינן [אין אנו חוששים] לפשיעה.

חמש אשמות תלויין, פי מייתי חד מי מפטר?
והתניא, *זה הכלל: כל שחלוקין בחטאות חלוקין
באשמות! אלא, דכולי עלמא לטבילות מדמי
להון, ובחוששין לפשיעה קמיפלגי, רבי יוחנן בן
נורי סבר: חיישינן לפשיעה, ורבי עקיבא סבר:
לא חיישינן לפשיעה.

הדרן עלך שלשים ושש

חמש אשמות תלויין [כרי] חוששין לפשיעה — אם לא הצריכה לומר "על האחרונה אני מביאה" — תהא סבורת שנפטרה בקרבן זה, ולא יהו השאר עליה חובה, ותפשע ולא תביאם. וכי מנרכת לה לומר "על האחרונה אני מביאה" — ידעה דהשאר עליה חובה. אצל על הספק, שאין השאר עליה חובה — לא מוקינן לה לומר "על האחרונה אני מביאה". ורבי עקיבא לא חייש לפשיעה — ואני שמעתי: חוששין לפשיעה — שמא תפשע ולא תביא אפילו קרבן אחד, ותאכל זבחים בטומאת הגוף. וקשיא לי צגוה טובא, חדא: אפשר היא מתיא קרבנה, ומשום דלא מנרכת לה לומר "על האחרונה" ליחוש שמא תחזור צה? ועוד, אי חיישת להכי — כל שכן דעל הספק היא מקילה, ואמאי לא מנרכת לה לומר "על האחרונה": ליחוש שמא תחזור צה ולא תביאנו ואכלה נקדשים בספק טומאת הגוף.

הדרן עלך שלשים ושש

הדרן עלך שלשים ושש

עיונים

ובחוששין לפשיעה קמיפלגי הפירוש בפנים הוא כפירוש רבינו גרשום, שמעיקר הדין נפטרת בקרבן אחד, ואין השאר עליה חובה. אבל רש"י הולך לשיטתו, שכולם עליה כחובה. ומסביר כי החשש לפשיעה הוא שלא תביא את שאר הקרבנות, המוטלים אף הם כחובה. אבל אם היא אומרת: על האחרונה אני מביאה, הריהי מבינה מכאן כי דווקא על האחרונה היא מביאה, אבל אין בכך לפטור אותה מן השאר (וראה גם רא"ש בש"מ).

משנה א ארבעה מחוסרי כפרה — מביאין חטאת. ולא על חטא, אלא לאלול נקדשים. עד שיזרוק עליו הדם — דעני אומיו קרנן כדמפרש לקמיה. ונזיר ליינו ולתגלתו ולטומאתו — ונזיר מחוסר כפרה, שכל זמן שלא כיפר אסור ציין ונתגלתה ולטמא למתים.

גמרא דמני להו בתרין —

דחשיני זב וזבה בתרין מהנך מחוסרי כפרה. מבשרו — מכה אצרו ומתוקף יצרו. וזבה מטמאה בלונס, כדלמרינן בפרק "צנות כומיס" (נדה לו, ב); ו"כי יזב זב דמה" (ויקרא טו) — הכי אונס אמור. ומטמא בראיות — אש ראה שלש צימם אחד. כבימים — אש ראה שלשה ימים רלוסין, כדמפרש בנזב קמא בפרק שני (נדה, ב). וזבה לא מטמאה אלא צימם. הרי כאן שנים — ד"לרוע" משמע: צין זכר צין נקבה מטמאין צנגעיס. הכי גרסינן: אם כן מה תלמוד לומר איש לענין של מטה — דלטהרת טומאת נגעיס אי אפסר, שהי נאמר: "והלרוע" איש דכתב במקרא העליון לענין מקרא התחתון — שפריעה ופרימה כזבה עיקר טומאתן חלוקה — זה צראות וצימם, וזו צימם ולא צראות. כגריס — דזהו שיעור נגע, כחזי פול.

תוספות

אידי ואידי בכגריס — הוה מציי למימר כחאי גוונא חלוקין בזב וזבה, שזה באודם וזה בלבון.

תלמוד לומר "איש"? נתקו הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה, לומר: איש פורע ופורס ואין האשה פורעת ופורסת. ומופתרת בתשמיש המטה, וישב מחוץ לאהל — ולא מחוץ לאהל. הלכך נמנינהו בתרין [אם נמנינהו בתרין! — זב וזבה עיקר טומאתן חלוקה, מצורע ומצורעת אין עיקר טומאתן חלוקה, האי והאי כגריס הוא.]

משנה א ארבעה מחוסרי כפרה, צריכים קרבן לגמר טהרתם, כדי להתיירם לאכול מבשר הקדשים, וארבעה מביאין קרבן על הזדון כשוגג. ואלו הן מחוסרי כפרה: הזב, והזבה, והיולדת, והמצורע. רבי אליעזר בן יעקב אומר: גר גם הוא מחוסר כפרה, ואינו אוכל בקדשים למרות שמל וטבל לשם גירות, עד שיזרוק הכהן עליו (עבורו) את הדם של קרבנו על המזבח. נזיר מחוסר כפרה — ליינו ותגלתו וטומאתו, שאסור לשתות יין ולהתגלח ולהיטמא למתים, עד שיביא קרבנותיו.

ב גמרא שנינו שארבעה מחוסרי כפרה הם: זב וזבה, יולדת ומצורע. ושואלים: מאי שנא זב וזבה שונתהו להון בתרין [במה שונתהו זב וזבה דמני להון בתרין] (שמונה אותם התנא בשני) — משום שחלוקה טומאתו, שזב לא מטמא אם ראה זב באונס, מחמת סיבה חיצונית, כגון חולי או אכילת מאכלים מסויימים, וזבה לא מטמאה ברצף של שלוש ראיות ביום אחד כפי שהיא נטמאת בימים, אם ראתה שלושה ימים רצופים. ומנין שזב אינו מטמא באונס? דתניא [ששנויה ברייתא]: נאמר "איש איש כי יהיה זב מבשרו" (ויקרא טו, ב), ויש לדייק: "מבשרו", כלומר מחמת עצמו, ולא מחמת אונסו. וכן הזב מיטמא בראיות כבימים — כמו דתניא [ששנויה ברייתא]: תלה הכתוב את הזכר בראיות ואת הנקבה בימים. ולעומתו זבה מטמאה גם באונס, ולא מטמאה בראיות כבימים; והלוא מצורע ומצורעת נמי [גם כן] חלוקה טומאתן, שמצורע טעון פריעה ופרימה, דכתיב [ששנויה]: "בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע" (שם יג, מה), ואסור בתשמיש המטה, ואילו מצורעת אינה טעונה פריעה ופרימה. דתניא [ששנויה ברייתא]: נאמר "איש צרוע הוא" (שם מד) אין

לי אלא איש שחלים עליו דיני הצרעת, לא רק איש אלא גם אשה. אם כן מה תלמוד לומר מתחילה "איש", ולא אשה? נתקו (העביר אותו) הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה, להמשך הכתוב: "בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע", לומר: איש פורע ופורס ואין האשה פורעת ופורסת. וכן מצורעת מותרת בתשמיש המטה, שנאמר: "וישב מחוץ לאהל שבעת ימים" (שם יד, ח) ולא מחוץ לאהל. הלכך נמנינהו בתרין [אם כן נמנה אותם. מצורע ומצורעת, גם כן בשני]. כמו זב וזבה! ומשיבם: זב וזבה עיקר טומאתן חלוקה, זב בראיות וזבה בימים, הזב במראה לובן (כעין שכבת זרע) והזבה בדם, אבל מצורע ומצורעת אין עיקר טומאתן חלוקה, האי והאי כגריס הוא.

עיונים

ארבעה מחוסרי כפרה — כאן ממשכה המנשה לרין בחיביי חטאת שאינה באה על חטא, אלא כדי להשלים תהליך של טהרה, וכפרה" בהקשר זה ענינה טהרה. כפי שנאמר לגבי המצורע: "וכפר עליו הכהן מטומאתו" (ויקרא יד, ט), וכיוצא בזה לגבי זב וזבה (שם טו, טז). וכל ארבעה אלו, לאחר שטבלו ביום השביעי ושקעה השמש הריחם טהורים ואינם מטמאים במגעם, אבל אסורים באכילת קדשים עד שיביאו קרבנותיהם (במות עד, ב). ובכל ארבעה אלו, אף שהם מביאים קרבנות שונים, דווקא החטאת היא המעכבת (לענין מצורע יש מחלוקת בדבר, שיש מי שאומר שעולתו מעכבת, ראה ערכין כא, א). מבשרו ולא מחמת אונסו ובתורת כהנים הגרסה: ולא מחמת דבר אחר. והסביר הרמב"ם כי זיבה המטמאת (בזכר) היא מחלה של כלי הורע בלבד ("מבשרו"), שאינה נוגעת כלל למערכות האחרות של הגוף, ולהשפעת אחרות. ולכן אמרו חכמים כי בודקים את הזב בשבעה דברים, שאם היה בו אחד מהם שגורם לכך אינו מיטמא בזיבה: במאכל במשתה ובמשא בקפיצה בחולי ובמראה ובהרהור (משנה זבים פ"ב מ"ב). דתניא תלה הכתוב את הזכר בראיות ואת הנקבה בימים לגבי זב נזכר שלוש פעמים לשון זב (ויקרא טו, ב—ג), ומשמע דייקו כי הוא מביא קרבן על שלוש ראיות. ולגבי זבה נאמר: "כי יזב זבה וזבה ימים רבים" (ויקרא טו, טז), דייקו: "ימים" — שנים, "רבים" — שלושה. וממה שנאמר "והזב את זבו לזכר ולנקבה" (שם לג) למדו כי הזב מיטמא גם זבה, בימים (ראה בבא קמא ד, א). נתקו הכתוב מענין של מעלה לפי דרך זו עולה דבר תמה לכאורה, שהפסוק בו נזכר "איש" (ויקרא יג, מד), הנוגע לעצם הטומאה — אינו עוסק רק באיש, אלא גם באשה. ואילו הכתוב בו נזכר "הצרוע" (שם פסוק מה), לענין פריעה ופרימה — עוסק דווקא באיש (וראה קרבן אהרן). אמנם, לפי גרסת ברייתא זו בתורת כהנים, מתחילה לא נלמדה אשה מ"הצרוע" שבפסוק העוסק בפריעה ופרימה, אלא מ"צרוע" שבביתו "איש צרוע" שבפסוק הראשון (רא"ש). וראה בגרסות, שיש גרסו כאן להיפך, שהכתוב נתק דין פריעה ופרימה מענין של מטה ("הצרוע"), ונתנו לענין של מעלה ("איש") (רבינו גרשום).

אורח ההלכה

ארבעה מחוסרי כפרה הם הנקראים מחוסרי כפרה, שאף על פי שנטהרו

מסורת הש"ס

- א. כריתות ב, ב. ירושלמי סוטה פ"ב ה"א.
- ב. תוספתא כריתות פ"א יא (ועיי"ש).
- ג. חולין נא, ב. נדה לה, א. עא, א.
- ד. נדה לו, ב. תוי"כ ויקרא טו, כה.
- ה. ראה ב"ק כד, א.
- ו. סוטה כג, ב. ערכין ג, א. ירושלמי סוטה פ"ג ה"ח. שם נזיר פ"ד ה"ו. תוי"כ ויקרא יג, מד. ילק"ש תורה תקטא.
- ז. ירושלמי שבת פ"א ה"ג. ילק"ש תורה תקסא.

גרסות

- מחוסרי כפרה** במשניות: **מחוסרי כפורים** וכן בהמשך. **כשוגג** במשניות: **כשגגה**. **עד שיזרוק עליו הדם** במשניות: **עד שיזרוק עליו הדם**. **דחלוקה טומאתו יש** בכתי"י ובש"י: **דחלוקה טומאתו**. **זבה לא מטמאה בראיות כבימים** בכתי"י חסר משפט זה. **מבשרו בכתי"י: כי יהיה זב מבשרו**. **ומי טמא יש** בכתי"י: **ומיטמא ויש**: **ומיטמא**. **את הזכר...** ואת הנקבה בכתי"י ועוד ובש"י: **את הזב...** ואת הזבה. **דתניא אין לי אלא איש יש** בכתי"י כמקובל: **דתניא איש אין אלא איש ויש בכתי"י** ובש"י: **דתניא איש צרוע הוא אין לי אלא איש**. **הצרוע הרי כאן שנים יש** בכתי"י: **והצרוע לרבות את האשה ויש**: **והצרוע לרבות את האשה הרי כאן שנים** ובש"י מביא גרסה: **והצרוע הרי אשה וקטן אמור וראה לישא אחריתא ברבינו גרשום**. **נתקו הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה** בחלק מכתה"י: **נתקו הכתוב מענין של מטה לענין של מעלה** וכן ברבינו גרשום, ובש"י: **נתקו הכתוב לענין של מטה וראה רש"י**. **ומותרת בתשמיש המטה** בכתי"י ובש"י נוסף: **דאמר רב חסדא מנין למצורעת שמותרת לתשמיש המטה**.

לשון

כפרה מושג הכפרה מופיע בתורה בהקשרים מעט שונים, בדרך כלל בקשר לכפרה על חטא, אך גם בהקשר של טהרה, וכן בהקשר של הבאת דורון. רש"י פירשו מלשון כיסוי (כמו "וכפרת אותה"), כלומר כיסוי החטא. ומדברי חז"ל נראה שיש שפירושו כענין של נקיות (ירושלמי שבת פ"א ה"ג). ויש שפירושו מלשון כפר נפש, לא רק כמכפר על חטאי העבר, אלא כמעין תפילה ביחס לעתיד (רמב"ן). וחוקרים שונים דימוהו לשרש "כפר" באשורית, שמשמעו גם נקוי ושפשוף וגם כפרת עוונות.

החיים

גריס ראה עמ' 81.

טומאתם וטבלו והעריב שמשם אינם יכולים לאכול קדשים. עד שיביאו קרבנם ויזרוק להם: הזבה, היולדת, הזב והמצורע. כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות מחוסרי כפרה פ"א ה"א). גר שמל וטבל ועדיין לא הביא קרבנו, אף על פי שהוא אסור לאכול בקדשים עד שיביא קרבנו — אינו ממחוסרי כפרה, אלא שקרבנו מעכבו להיות גר גמור ולהיות ככל כשרי ישראל, ומפני זה אינו אוכל בקדשים. וכיון שיביא קרבנו ויעשה ישראל כשר אוכל בקדשים. כדעת תנא קמא, וכהסבר הגמרא. (שם ה"ב). **נזיר ליינו ותגלתו וטומאתו** כשיגמור הנזיר ימי נזירותו מביא שלוש בהמות: כבש לעולה וכבשה לחטאת ואילו לשלמים. ומשיוזק עליו אחד מדמי הקרבנות — הותר לשתות יין ולהיטמא למתים. (רמב"ם ספר הפלאה הלכות נזירות פ"ח ה"א וה"ה). **מבשרו ולא מחמת אונסו** אין אדם טמא בזיבה אלא אם כן יצאה מבשרו בדרך טבעית. אבל הרואה זיבה שיצאה מבשרו מחמת מחלה, או אונס, או מחמת סיבה חיצונית אחרת — אינו נחשב כזב ואינו טמא. כברייתא. (שם פ"ב ה"ב). **הזכר בראיות... הנקבה בימים** זכר שראה זיבה, בין שראה שתיים או שלוש ראיות בשעה אחת, ובין שראה ראיה אחת ליום במשך יומיים או שלושה — הריהו נחשב כזב גמור. שאין זיבת הזכר תלויה בימים, אלא במספר ראיות. אבל אשה הרואה זיבה אינה נחשבת כזבה אלא אם ראתה בשנים או בשלושה ימים נפרדים. שאין זיבת האשה תלויה בראיות אלא בימים. כברייתא. (רמב"ם ספר קרבנות שם ה"ז). ספר קדושה הלכות איסורי ביאה פ"ו ה"ז.

מצורע טעון פרימה ופרימה וכו' מצוות עשה על המצורע המוחלט לכסות ראשו ולעטות על שפם כאבל ולפרום בגדיו, ולהודיע לעוברים ושבים שהוא טמא. אבל המצורעת אינה פורעת ואינה פורמת ואינה עושה על שפם, ומותרת בתשמיש המיטה, אבל חייבת להודיע לאחרים שהיא טמאה. כברייתא. (רמב"ם ספר טהרה הלכות טומאת צרעת פ"י ה"ו וה"ח. ושם פ"א ה"א).

האי והאי כגריס שיעור כל נגעי צרעת (נגעי אדם או נגדים) הוא כגריס הקלקי, שהוא מרובע. והוא מקום גדילת שלושם ושש שערות — שש שערות באורך ושש לרוחב. ואם הוא חנות משיעור זה — אינו נחשב כנגע צרעת. (רמב"ם שם פ"א ה"ז).

סוף סוף נזיר מאי טעמא — לא תני? הא לאשמרוי הוא! ומשני: ההוא לאו לאשמרוי נקדשים, אלא ציין דמולין הוא. וכו' קמשינ דמטענא סוס אכילה דקדשים. גר מעובב לאכול בקדשים — דאפילו לרנן סבירא להו כרבי אלעזר בן יעקב דאמר לאשמרוי הוא דמיימי, והא דלא תני ליה — משום דלא מיקרי מחוסר כפרה. הביא פרידה אחת — גזול אחד שמריה. אוכל בקדשים לערב — ובלבד שיצא השניה, כדאמרין לקמן [ט,א]: להביא פרידה אחת אי אפשר. כאן שתייהן עולות — כדאמרין לקמן גמרא כריתות (ט,א) מדור המדבר. הביא חובתו מן הבהמה — עולה אחת יאל. עולה ושלמים — לאו דוקא, אלא משום דנעבי למימי מנחה ושלמים לא יאל. מה אתם עולה ושלמים — דכתיב (שמות כד): "וישלת את ערי בני ישראל" וגומר. לא תיסגי בגויה — עד דמיימי שלמים. שכולו להי' — שאין כהן נהנה ממנו. דנעולת נהמה איכא ערה לכהנים, אבל עולת העוף ליכא מדי.

תוספות

לעוף איתרבי כו' — תימה: זב וזבה יוכיחו, דאיתרבו לעוף ולא לבהמה!

ג "רבי אליעזר בן יעקב אומר: גר מחוסר כו'. ותנא קמא מאי טעמא לא תני גר? — פי קתני מדעם דמישרי למיכל בקדשים, גר פי קא מיייתי קרבן — לאכשורי נפשיה למיעל בקהל. ונזיר מאי טעמא לא תני? — סוף סוף נזיר נמי, פי מיייתי קרבן — לאישתרוי למישרי יין דחולין הוא. ורבי אליעזר, דקתני נזיר למישרי נפשיה, ניתני נמי נזיר טמא! — פי קא מיייתי קרבן — למיחל עליה נזירות בטרהה הוא. תנו רבנן: טגרי מעופב לאכול בקדשים עד שייביא קינו, הביא פרידה אחת שחרית — אוכל בקדשים לערב. הקניין שבתורה — אָחד חטאת ואָחד עולה, פֿאן שִׁתְיֵהן עולות. הביא חובתו מן הבהמה — יצא, עולה ושלמים — יצא, לא יצא, לא אמרו קן אלא להקל. מאי שנא מנחה ושלמים דלא יצא — דכתיב: "פֿאָשר תַּעֲשׂוּ בְּןֵי יִעֲשֶׂה", מָה אַתֶּם עוֹלָה וְשִׁלְמִים — אָף גַּר עוֹלָה וְשִׁלְמִים; אַחַת מִן הַבְּהֵמָה לֹא תִסְגִּי עֲלֶיהָ בְּגוֹיִהָ, דְּהִקְתִּיב: "פֿאָשר תַּעֲשׂוּ בְּןֵי יִעֲשֶׂה"! אָמַר רַב פֿפֿא, יֵשׁ לֹמַר: לְעוֹף אִיתְרַבִּי, לְעוֹלַת בְּהֵמָה לֹא פֿל שְׂכָן? — אִי הֵכִי, אֶפִּילוּ מִנְחָה נְמִי! — מֵיעַט קָרָא: "בְּןֵי". וְעוֹף הֵיכָא אִיתְרַבִּי? דְּתַנּוּ רַבִּנּוּן: "פֿאָשר תַּעֲשׂוּ בְּןֵי יִעֲשֶׂה", מָה אַתֶּם עוֹלָה וְשִׁלְמִים — אָף הוּא עוֹלָה וְשִׁלְמִים, שְׁנֵאמַר: "פֿכֶּם פֿגֶר"; מִנֵּין לְרִבּוֹת אֶת הָעוֹף? תַּלְמוּד לֹמַר: "אִשֶּׁה רִיחַ נִיחּוּחַ לֵה", אִיזָה דָּבָר שְׁפוּלוֹ לֵה? הָיִי אֹמֵר עוֹלַת הָעוֹף.

ג שנינו במשנה, רבי אליעזר בן יעקב אומר: גר מחוסר כפרה וכו'. ושואלים: ותנא קמא [והתנא הראשון] מאי טעמא לא תני [מה טעם אינו שונה] גר? ומשיבים: כי קתני מדעם דמישרי למיכל [כאשר הוא שונה הרי זה דבר שמתיר לאכול בקדשים, אבל גר כי קא מיייתי [כאשר הוא מביא] קרבן הרי זה כדי לאכשורי נפשיה למיעל [להכשיר אותו לבוא] בקהל ישראל. ושואלים: ונזיר מאי טעמא לא תני [מה טעם לא שנה] אותו התנא ברשימת מחוסרי הכפרה? ומשיבים: סוף סוף נזיר נמי כי מיייתי [גם כן כאשר מביא] קרבן — לאישתרוי למישרי [להתירו לשתות] יין של חולין הוא, ולא כדי להתירו באכילת קדשים. ושואלים: ורבי אליעזר בן יעקב, דקתני [שהוא שונה] נזיר מפני שקרבנו בא למישרי נפשיה [להתיר אותו] בשתיית יין, ניתני נמי [שישנה גם כן] נזיר טמא! ומשיבים: נזיר טהור קרבנו מתירו בדבר-מה, ולכן הוא נחשב מחוסר כפרה. אבל נזיר טמא כי קא מיייתי [כאשר הוא מביא] קרבן, אין זה כדי להתירו בדבר, אלא למיחל עליה [להחיל עליו] נזירות בטרהה הוא בא. תנו רבנן [שנו חכמים]: גר מעופב לאכול בקדשים עד שייביא קינו, שני תורים או שני בני יונה, הביא פרידה (עוף) אחת שחרית — אוכל בקדשים לערב, ויכול להביא את האחרת לאחר זמן. כל הקניין שבתורה אחד חטאת ואחד עולה, כאן בגר — שתייהן עולות. הביא חובתו מן הבהמה, בהמה אחת לעולה — יצא, וכן אם הביא עולה ושלמים — יצא, אבל אם הביא מנחה ושלמים — לא יצא. וטעם הדבר שיוצא בקרבן בהמה, שכן לא אמרו שייביא קן אלא להקל עליו. ושואלים: מאי שנא [במה] שפת אמת. ומצד אחר הסבירו כי "יצא" לאו דוקא (כפי שמצאנו לעתים בדברי חכמים), והכוונה היא בכתחילה (חק נתן. וראה ב"אורח הלכה"). ורשי' כתב כי נאמר הדבר משום ההמשך: מנחה ושלמים לא יצא. כאשר תעשו כן יעשה לכאורה, לא בא כתוב זה אלא ללמד שהגר צריך להביא נסכים עם נדויו, ככל ישראל (שהוא עניינה של אותה פרשה), ומהיכן למדו שיש כאן מצוה על הגר להביא קרבן בכניסתו לקהל ישראל? וכתבו המפרשים כי אם כן די היה שייכתב: "וכי יגור אתכם גר וכו' כאשר תעשו כן יעשה", אלא מה שנאמר בין שני חלקי הפסוק: "ועשה אשה ריח ניחוח לה" מלמד שהיה עליו לעשות כן מתחילה, ולהביא נסכים עם נדויו (משך חכמה). או ש"ועשה" מובנו ציווי, שעליו לעשות אשה וכו', כפי שפירשו חכמים צורת לשון זו במקומות אחרים (פירוש הנצי"ב לספרי).

אורח ההלכה

נזיר טמא הנזיר שנטמא באחת מן הטומאות שהוא מגלח עליהן — מזים עליו מי פרה אדומה בשלישי ובשביעי, ומגלח שער ראשו בשביעי, וטובל בשביעי אחר ההזיה, ומעריב משמו ומביא קרבנותיו בשמיני, והם שני תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש בן שנתו לאשם, ומתחיל למנות נזירותו מחדש. ומאימתי מתחיל למנות — משיביא חטאתו, אבל עולתו ואשמו אין מעבבים אותו מלמנות. (רמב"ם ספר הפלאה הלכות נזירות פ"ו ה"א—י"ב). הביא פרידה אחת וכו' גר שהביא פרידה אחת בשחרית — אוכל בקדשים לערב, וביא פרידה שניה. שקרבנו של גר עולה בהמה, או שני בני יונה או שני תורים ושניהם עולה, או שתי בהמות אחת עולה ואחת שלמים. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות מחוסרי כפרה פ"א ה"ב. ספר קדושה הלכות איסורי ביאה פ"ג ה"ה. ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"א ה"ו).

מסורת הש"ס
ת. כריתות כו,א.
ט. (בשנינו) תוספתא שקלים פ"ג כ-כא. שם כריתות פ"א יב.
י. ילק"ש תורה תשמו (כל הענין).
י. ספרי במדבר טו, יד. ילק"ש תורה שם.

גרסות

מדעם דמישרי בכת"י: מדי דמישרי.
גר כי קא מיייתי קרבן לאכשורי בכת"י: גר לא משרי למיכל בקדשים וכי קא מיייתי קרבן לאכשורי וראה עיונים.
ונזיר מאי טעמא לא תני, סוף סוף נזיר נמי בכת"י ועוד: ניתני גר נזיר מאי טעמא, נזיר נמי.
ורבי אליעזר דקתני נזיר למישרי נפשיה בכת"י ועוד: ורבי אליעזר בן יעקב דקתני נזיר למישרי נפשיה בחולי.
ניתני נמי נזיר טמא, כי קא מיייתי יש בכת"י: ניתני נמי נזיר טמא, נזיר טמא כי קמייתי.
נזירות בטרהה בכת"י ועוד ובש"י: נזירות דטרהה. הביא חובתו מן הבהמה יצא בכת"י ועוד: הביא חובתו אחת מן הבהמה יצא. אם כן חובתו יש בכת"י: אם כן הביא חובתו אחת ויש: אם כן מאי אחת.
לא תיסגי עליה בגויה בחלק מכת"י: לא תסגי ליה בגויל[ה] ויש: לא תיסגי ליה וברשי': לא תסגי בגויה.
שנאמר ככס כגר בכת"י חסרות מילים אלו וכן הגיה בש"י.
תלמוד לומר אשה ריח בכת"י ובש"י: תלמוד לומר ועשה אשה ריח.
שכולו לה' בחלק מכת"י נוסף: ואין לד הימנו היתר.

לשון

פרידה יש סבורים כי הפרידה היא יונה אחת מתוך צמד יונים, ונקראה כך מן השרש פרה, שכן נפרדה מן זונה. ויש האומרים ש"פרודה" הוא שם מיוחד לעוף אחד, ואולי מקורו מן היוונית τερπίδος (טפרידיוס) שמשמעו בעל כנפים.

עיונים
גר כי קא מיייתי קרבן לאכשורי נפשיה למיעל בקהל כלומר, לשאת בת ישראל (ש"מ, רע"ב). ויש שהבינו כי תנא זה חלוק על ר' אליעזר בן יעקב, ולדעתו רשאי הגר (שמל וטבל) לאכול בקדשים קודם שיקרב קרבנו (רבינו גרשום, וכן דעת הרמב"ם בפיה"מ). אבל רש"י פירש כי גם לדעתו אין הגר רשאי לאכול בקדשים קודם לכן. וכן כתב הרמב"ם בהלכותיו, שהגדרת "מחוסרי כפרה" נוגעת לאלו שצריכים קרבן לגמור טהרתם, אבל הגר צריך את קרבנו לא לשם טהרה, אלא כדי להיחשב כישאל גמור, ובכך הוא מותר לאכול בקדשים. ויש שכתבו כי אין כאן רק ענין של הגדרה בלבד, אלא שמחוסר כפרה לוקה על אכילת הקדשים, מה שאין כן גר שלא קרב קרבנו, אם אכל בקדשים אינו לוקה (ערוך לנר לעיל ב.ב).
ניתני נמי נזיר טמא רבינו גרשום פירש: והרי גם נזיר שננטמא, לאחר שנטהר והביא קרבנו הריהו נהג שוב נזירות, ובסופה הוא מותר בשתיית יין! ותשובת הגמרא היא שהקרבן לא בא להתירו בשתייה, אלא להחיל עליו נזירות חדשה.
הביא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב בטעם הדבר, יש שכתב כי לשם כפרה די בעוף אחד, ולא הוצרכו שנים אלא מפני שלא מצאנו קרבן חובה של עוף אחד (שפת אמת, עפ"י הברייתא בעמוד הבא). ובטעם הדבר שממתין עד הערב, כתבו בתוס' (חגיגה כא,א, וכן בש"מ) כי אין זה מפני שהוא צריך הערב שמש לכפרתו, אלא מפני שאנו חוששים שמה לא הקריבו הבהנים את קינו עד לערב (ולפי זה הוא הדין אם הביא שתי פרידות בשחרית). ויש שכתב מטעם אחר, שלכתחילה אינו רשאי לאכול בקדשים עד שיקרב כל קרבנו. אבל בערב, בשעה ששוב לא ניתן להקריב (שארין מקריבים אלא ביום) — הרי זה כדעבד, והתירו לו לאכול, ובפרט שיש קרבנות, שאם לא יאכלו באותו לילה יבואו לידי נותר (ערוך לנר).
עולה ושלמים יצא התקשו המפרשים: אם הביא בהמה אחת לעולה יצא, מדוע הוצרך לומר שאם הביא גם שלמים יצא? ואדרבה, מצוה מן המובחר היא, כדרך שעשו אבותינו בהר סיני! ויש שהסבירו כי הכוונה באן לעולה מן העוף ובהמת שלמים (בש"י,